

U S T A W A

z dnia 13 grudnia 1957 r.

o służbie wojskowej oficerów Sił Zbrojnych.

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

Art. 1. Oficerem Sił Zbrojnych może być obywatel polski, który posiada odpowiednie wartości moralne i polityczne oraz kwalifikacje fachowe do pełnienia służby wojskowej w stopniu oficerskim, a ponadto odpowiada warunkom określonym w niniejszej ustawie.

Art. 2. 1. Oficerowie tworzą korpus oficerski Sił Zbrojnych.

2. Korpus oficerski Sił Zbrojnych składa się:

- 1) z korpusu osobowego generałów i admirałów;
- 2) z korpusów osobowych oficerów:
  - a) piechoty,
  - b) artylerii,
  - c) wojsk pancernych,
  - d) lotnictwa,
  - e) marynarki wojennej,
  - f) politycznych,
  - g) wojsk inżynieryjnych,
  - h) łączności,
  - i) wojsk radiotechnicznych,
  - j) wojsk chemicznych,
  - k) komunikacji,
  - l) samochodowych,
  - l) administracji,
  - m) duszpasterstwa,
  - n) kwatermistrzostwa,
  - o) kwaterunkowo-budowlanych,
  - p) sprawiedliwości,
  - r) topografów,
  - s) uzbrojenia,
  - t) weterynarii,
  - u) wojskowej służby wewnętrznej,
  - w) służby zdrowia.

3. W zależności od potrzeb organizacyjnych Sił Zbrojnych Rada Ministrów może na wniosek Ministra Obrony Narodowej tworzyć nowe korpusy osobowe oficerów albo znosić istniejące.

4. Minister Obrony Narodowej może dzielić korpusy osobowe oficerów na grupy: liniową, techniczną lub inne oraz na specjalności wojskowe.

5. Minister Obrony Narodowej określi zasady zaliczania oficerów do poszczególnych korpusów osobowych oraz grupy i specjalności wojskowych.

Art. 3. 1. Oficer może być przeniesiony — przez Ministra Obrony Narodowej lub organy wojskowe przez niego upoważnione — z jednego korpusu osobowego oficerów do innego lub z jednej grupy do drugiej w ramach tego samego korpusu, stosownie do posiadanych kwalifikacji:

- 1) na własną prośbę;
- 2) z urzędu w przypadkach:
  - a) zniesienia korpusu osobowego lub grupy albo zmniejszenia etatów,
  - b) utworzenia nowego korpusu lub grupy albo potrzeby uzupełnienia istniejących.

2. Oficer mianowany na stopień generała (admirala) przechodzi do korpusu osobowego generałów i admirałów.

Art. 4. Ze względu na stosunek do służby wojskowej oficer może być:

- 1) oficerem zawodowym;
- 2) oficerem służby okresowej;
- 3) oficerem rezerwy;
- 4) oficerem zwolnionym od powszechnego obowiązku wojskowego.

Art. 5. Obowiązki i prawa oficerów nie uregulowane w drodze ustawy określają przepisy (zarządzenia, rozkazy, regulaminy i instrukcje) wydawane przez Ministra Obrony Narodowej.

Art. 6. 1. Zdolność fizyczną i psychiczną oficerów do służby wojskowej ustalają wojskowe komisje lekarskie.

2. Zasady badania i oceny stopnia zdolności fizycznej i psychicznej do służby wojskowej oraz skład, właściwość i tryb postępowania wojskowych komisji lekarskich określa Minister Obrony Narodowej.

Art. 7. 1. W wyjątkowych przypadkach mogą być przyjęte do służby w Siłach Zbrojnych w stopniach oficerskich osoby nie będące obywatelami polskimi.

2. Warunki przyjmowania do służby, zasady pełnienia tej służby i zwalniania z niej oraz prawa i obowiązki oficerów wymienionych w ust. 1 określi Rada Ministrów.

Rozdział II.

Stopnie oficerskie.

Art. 8. 1. Ustanawia się następujące kolejne stopnie oficerskie:

- 1) oficerowie młodsi:
podporucznik, podporucznik marynarki,
porucznik, porucznik marynarki,
kapitan, kapitan marynarki;
- 2) oficerowie starsi:
major, komandor podporucznik,
podpułkownik, komandor porucznik,
pułkownik, komandor;
- 3) generałowie (admiralowie):
generał brygady, kontradmirał,
generał dywizji, wiceadmirał,
generał broni, admirał.

2. Ustanawia się stopień Marszałka Polski.

3. Minister Obrony Narodowej może zarządzić używanie stopni oficerskich z określeniem przynależności oficerów do poszczególnych korpusów osobowych, grup lub specjalności wojskowych.

Art. 9. 1. Stopnie oficerskie nadaje się przez mianowanie.

2. Przy mianowaniu na każdy stopień oficerski wydaje się oficerowi dokument określający stopień oraz korpus osobowy oficerów, w którym mianowanie nastąpiło.

Art. 10. Stopień oficerski jest dożywotni.

Art. 11. 1. Na pierwszy stopień oficerski (podporucznika, podporucznika marynarki) oraz na stopnie oficerskie generałów (admiraków) mianuje Rada Państwa na wniosek Ministra Obrony Narodowej.

2. Na pozostałe stopnie oficerskie mianuje Minister Obrony Narodowej.

3. Rada Ministrów może na czas wojny nadać określonym organom wojskowym uprawnienia do mianowania na stopnie oficerskie wymienione w ust. 2.

Art. 12. Na stopień Marszałka Polski mianuje oficera Rada Państwa za wyjątkowe zasługi dla Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Jej Sił Zbrojnych.

Art. 13. 1. Warunki mianowania na stopień podporucznika (podporucznika marynarki) są następujące:

- 1) ukończenie średniej szkoły ogólnokształcącej lub innej szkoły uprawniającej do studiów w szkołach wyższych oraz
- 2) ukończenie szkoły oficerskiej lub złożenie egzaminu na oficera i
- 3) posiadanie odpowiedniej zdolności fizycznej i psychicznej do służby wojskowej.

2. Warunkiem mianowania podoficera zawodowego na stopień podporucznika (podporucznika marynarki) jest ponadto przesłużenie w charakterze podoficera zawodowego co najmniej 3 lat.

3. Warunkiem mianowania na stopień podporucznika (podporucznika marynarki) w rezerwie może być ponadto odbycie ćwiczeń wojskowych.

4. Minister Obrony Narodowej określa warunki dopuszczenia do egzaminu na oficera oraz zasady i tryb składania egzaminu.

Art. 14. 1. Mianowanie na wyższe stopnie oficerskie następuje na warunkach określonych w niniejszej ustawie.

2. Warunkiem mianowania na wyższy stopień oficerski jest posiadanie bezpośrednio niższego stopnia. Nie dotyczy to mianowania na stopień Marszałka Polski.

3. W przypadkach wyjątkowych ze względu na potrzeby Sił Zbrojnych można mianować żołnierza, który posiada wybitne kwalifikacje lub umiejętności do pełnienia służby w odpowiednim stopniu oficerskim — na wyższy stopień oficerski, mimo nieposiadania bezpośrednio niższego stopnia oficerskiego lub nieposiadania w ogóle stopnia oficerskiego.

Art. 15. Przepisy art. 13 i 14 stosuje się w czasie pokoju. Warunki mianowania na stopnie oficerskie w czasie wojny określa Rada Ministrów.

Art. 16. 1. Za dokonanie czynu świadczącego o szczególnym męstwie lub za wyjątkowe zasługi można mianować oficera na wyższy stopień, a podoficera lub szeregowca na stopień oficerski — niezależnie od istnienia warunków wymaganych do mianowania.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również do oficerów, podoficerów i szeregowców, którzy zmarli lub utracili zdolność do służby wojskowej wśród okoliczności świadczących o szczególnym męstwie lub wyjątkowych zasługach.

Art. 17. Oficera, przeciwko któremu toczy się postępowanie karne lub przed oficerskim sądem honorowym, nie można mianować na wyższy stopień do czasu ukończenia postępowania.

Art. 18. 1. Oficer traci stopień oficerski w przypadkach:

- 1) utraty obywatelstwa polskiego;
- 2) skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę dodatkową utraty praw publicznych lub degradacji;
- 3) zatwierdzenia przez Ministra Obrony Narodowej w odniesieniu do wszystkich oficerów w stopniach do pułkownika (komandora) włącznie, a przez Radę Państwa w odniesieniu do pozostałych oficerów — wniosku oficerskiego sądu honorowego o pozbawienie stopnia oficerskiego.

2. W przypadku pozbawienia oficera stopnia oficerskiego w myśl ust. 1 pkt 3 — osobie pozbawionej tego stopnia przysługuje stopień szeregowca.

Art. 19. 1. Za szczególne osiągnięcia w pracy lub zasługi dla Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej można żołnierzowi przywrócić stopień oficerski.

2. Przywrócenie stopnia oficerskiego w przypadku jego utraty wskutek skazania na karę dodatkową utraty praw publicznych nie może nastąpić przed upływem czasokresu, na który wymierzono tę karę.

3. O przywróceniu wszystkich stopni oficerskich do pułkownika (komandora) włącznie orzeka Minister Obrony Narodowej, a o przywróceniu pozostałych stopni oficerskich — Rada Państwa.

Rozdział III.

Oficerowie w czynnej służbie wojskowej.

Art. 20. 1. Oficerem w czynnej służbie wojskowej jest:

- 1) oficer zawodowy;
- 2) oficer służby okresowej — w okresie odbywania tej służby;

- 3) oficer rezerwy powołany do odbycia ćwiczeń wojskowych lub przeszkolenia wojskowego albo do pełnienia służby wojskowej w razie mobilizacji lub w czasie wojny — w okresie odbywania tej służby;
- 4) oficer zwolniony od powszechnego obowiązku wojskowego wskutek osiągnięcia ustalonej granicy wieku, powołany do pełnienia służby wojskowej w razie mobilizacji lub w czasie wojny — w okresie odbywania tej służby.

2. Oficerowie rezerwy oraz oficerowie zwolnieni od powszechnego obowiązku wojskowego wskutek osiągnięcia ustalonej granicy wieku, którzy przed przeniesieniem do rezerwy lub zwolnieniem od powszechnego obowiązku wojskowego byli oficerami zawodowymi, w przypadku powołania ich do czynnej służby wojskowej w razie mobilizacji lub w czasie wojny — stają się ponownie oficerami zawodowymi.

3. Do czynnej służby wojskowej można powołać oficera posiadającego zdolność fizyczną i psychiczną do pełnienia służby wojskowej.

Art. 21. 1. Oficerów w czynnej służbie wojskowej wyznacza na stanowiska i zwalnia ze stanowisk Minister Obrony Narodowej lub organy wojskowe przez niego upoważnione.

2. Rada Ministrów może na czas wojny nadać również innym organom wojskowym uprawnienia do wyznaczania oficerów na stanowiska służbowe i zwalniania ich ze stanowisk.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się również do powoływania oficerów na stanowiska w wojskowych organach wymiaru sprawiedliwości, jeżeli odrębne przepisy nie stanowią inaczej.

Art. 22. 1. Minister Obrony Narodowej może ze względu na potrzeby Sił Zbrojnych lub interes obrony Państwa wyznaczyć w porozumieniu z właściwym ministrem oficerów w czynnej służbie wojskowej do wykonywania określonych zadań poza wojskiem, na stanowiska ustalone przez Prezesa Rady Ministrów.

2. Oficerowie wyznaczeni do wykonywania zadań poza wojskiem pozostają nadal w czynnej służbie wojskowej. Oficerowie ci mogą być przez Ministra Obrony Narodowej w każdym czasie odwołani ze służby poza wojskiem.

3. Zasady i tryb wyznaczania oficerów do wykonywania zadań poza wojskiem oraz ich prawa i obowiązki związane z wykonywaniem tych zadań określi Rada Ministrów w drodze rozporządzenia.

Art. 23. 1. Oficer w czynnej służbie wojskowej podlega służbowemu opiniowaniu.

2. Oficerowi przysługuje prawo zapoznania się z całością wydanej o nim opinii służbowej. Jeżeli oficer uważa opinię za krzywdzącą, może w terminie 30 dni od zapoznania się z tą opinią wnieść zażalenie.

3. Zasady i sposób opiniowania oficerów, zapoznawania ich z opinią, tryb wnoszenia i sposób rozpatrywania zażaleń oraz właściwość organów wojskowych w tych sprawach określi Minister Obrony Narodowej.

Art. 24. 1. Oficer w czynnej służbie wojskowej jest obowiązany zachować w tajemnicy wszystkie sprawy, o których powziął wiadomość bezpośrednio lub pośrednio w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych, jeżeli sprawy te uznano za tajne lub gdy utrzymania ich w tajemnicy wymaga dobro publiczne albo inne względy służbowe.

2. Obowiązek zachowania tajemnicy trwa zarówno w czasie pozostawania w czynnej służbie wojskowej, jak i po zwolnieniu z niej.

3. Od obowiązku zachowania tajemnicy w określonych przypadkach może zwolnić oficera przełożony o uprawnieniach co najmniej dowódcy okręgu wojskowego.

Art. 25. 1. Oficer w czynnej służbie wojskowej ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną za naruszenie porządku i dyscypliny wojskowej, na zasadach określonych w osobnych przepisach.

2. Oficer podlega w czasie odbywania czynnej służby wojskowej właściwości oficerskich sądów honorowych za czyny, które naruszają honor i godność oficerską, na zasadach określonych w osobnych przepisach.

Art. 26. 1. Tytułem oficera w czynnej służbie wojskowej jest jego stopień oficerski, przy czym oficerowie do stopnia pułkownika (komandora) włącznie, którzy ukończyli studia w Akademii Sztabu Generalnego imienia Generała Broni Karola Świerczewskiego lub w zagranicznych akademiach wojskowych, określonych przez Ministra Obrony Narodowej, mogą używać w tytule określenia „dyplomowany”.

2. Warunki i tryb przyznawania uprawnień do używania tytułu oficera dyplomowanego określi Minister Obrony Narodowej w drodze rozporządzenia.

Art. 27. Oficerowie pełniący służbę w Marynarce Wojennej, którzy nie zostali zaliczeni do korpusu osobowego oficerów marynarki wojennej, używają w czasie pełnienia tej służby stopni oficerskich przewidzianych dla oficerów Marynarki Wojennej.

Art. 28. 1. Oficerowie posiadający tytuł lub stopień naukowy albo tytuł zawodowy mogą używać go w sprawach służbowych tylko w publikacjach, korespondencji i przy podpisach.

2. Sposób używania tytułów i stopni, o których mowa w ust. 1, określa Minister Obrony Narodowej.

Art. 29. 1. Oficer w czynnej służbie wojskowej jest obowiązany do noszenia w czasie wykonywania obowiązków służbowych umundurowania i oznak wojskowych.

2. Minister Obrony Narodowej może zwolnić niektóre grupy oficerów od obowiązku noszenia umundurowania i oznak wojskowych w czasie wykonywania obowiązków służbowych.

3. Wzory umundurowania i oznak wojskowych oraz zasady i sposób noszenia przez oficerów umundurowania, oznak wojskowych i uzbrojenia ustala Minister Obrony Narodowej.

4. Minister Obrony Narodowej ustala również zasady i sposób noszenia orderów, odznaczeń i odznak przez oficerów w czynnej służbie wojskowej.

Art. 30. 1. Oficerom w czynnej służbie wojskowej nie wolno podejmować się prac zarobkowych poza wojskiem.

2. W uzasadnionych przypadkach Minister Obrony Narodowej lub organy wojskowe przez niego upoważnione mogą zezwolić poszczególnym oficerom lub grupom oficerów na wykonywanie pracy zarobkowej poza wojskiem.

Art. 31. 1. Publikacja i inne rozpowszechnianie przez oficera w czynnej służbie wojskowej rezultatów jego twórczości lub działalności naukowej, literackiej, artystycznej i publicystycznej nie wymaga zezwolenia organów wojskowych, jeżeli nie obejmuje zagadnień dotyczących Sił Zbrojnych lub obronności Państwa

2. Zasady i tryb udzielania zezwoleń na publikację albo rozpowszechnianie rezultatów twórczości lub działalności oficera obejmujących zagadnienia dotyczące Sił Zbrojnych lub obronności Państwa określi Minister Obrony Narodowej.

Art. 32. Oficer w czynnej służbie wojskowej na wyjazd i pobyt za granicą jest obowiązany uzyskać zezwolenie Ministra Obrony Narodowej lub organów wojskowych przez niego upoważnionych.

Art. 33. Oficer w czynnej służbie wojskowej może być poddany na prośbę lub z urzędu badaniom przez wojskową komisję lekarską w celu ustalenia stanu jego zdrowia oraz stopnia zdolności fizycznej i psychicznej do służby wojskowej, jak również związku poszczególnych schorzeń ze służbą wojskową.

Rozdział IV.

Oficerowie zawodowi.

Art. 34. Do wojskowej służby zawodowej powołuje oficerów i zwalnia z tej służby Minister Obrony Narodowej.

Art. 35. Do wojskowej służby zawodowej powołuje się:

- 1) absolwentów oficerskich szkół zawodowych — na ich prośbę wniesioną przed przyjęciem do szkoły oficerskiej;
- 2) słuchaczy akademii wojskowych — na ich prośbę wniesioną przed przyjęciem do akademii wojskowej;
- 3) podoficerów zawodowych — na ich prośbę wniesioną przed dopuszczeniem do egzaminu na oficera — mianowanych na stopień podporucznika (podporucznika marynarki).

Art. 36. 1. Do wojskowej służby zawodowej można powołać również oficerów rezerwy na ich prośbę.

2. Oficer powołany do wojskowej służby zawodowej zachowuje prawo do ostatnio pobieranego wynagrodzenia lub uposażenia z zakładu pracy do końca tego miesiąca kalendarzowego, w którym został skierowany do jednostki wojskowej w celu pełnienia służby.

Art. 37. 1. Warunkiem powołania oficerów do wojskowej służby zawodowej w korpusach osobowych lub grupach albo specjalnościach wojskowych wymagających specjalnej wiedzy fachowej jest ukończenie odpowiedniej szkoły wyższej lub średniej.

2. Minister Obrony Narodowej określa kierunki studiów i rodzaje szkół, których ukończenie jest warunkiem powołania do wojskowej służby zawodowej w przypadkach wymienionych w ust. 1.

Art. 38. 1. Dokumentem tożsamości oficera zawodowego jest dowód osobisty.

2. Wojskowym dokumentem osobistym oficera zawodowego stwierdzającym stosunek do służby wojskowej i posiadany stopień jest legitymacja oficerska.

3. Zasady i tryb wydawania oficerom zawodowym legitymacji oficerskich oraz organy wojskowe właściwe do ich wydawania określa Minister Obrony Narodowej.

Art. 39. 1. Mianowanie oficera zawodowego na kolejny wyższy stopień następuje stosownie do posiadanych kwalifikacji, w zależności od opinii służbowej i zajmowanego stanowiska służbowego.

2. Mianowanie oficera na wyższy stopień nie może nastąpić jednak wcześniej niż po przesłużeniu w stopniu:

podporucznika, podporucznika marynarki	— 3 lat
porucznika, porucznika marynarki	— 4 lat
kapitana, kapitana marynarki	— 5 lat
majora, komandora podporucznika	— 4 lat
podpułkownika, komandora porucznika	— 4 lat
pułkownika, komandora	— 4 lat
generała brygady, kontradmirała	— 4 lat
generała dywizji, wiceadmirała	— 4 lat

3. Oficerów, którzy:

- 1) ukończyli akademię wojskową lub inne wyższe studia odpowiadające kwalifikacjom fachowym wymaganym w danym korpusie osobowym lub grupie albo specjalności wojskowej albo
- 2) należą do personelu latającego lub wchodzi w skład czynnych załóg okrętów podwodnych — można mianować na kolejny wyższy stopień po przesłużeniu w posiadanym stopniu czasu o jeden rok krótszego od określonego w ust. 2.

4. Oficer może być mianowany na kolejny wyższy stopień w drodze wyróżnienia, jeżeli spełnia warunki określone w ust. 1.

Art. 40. 1. Mianowanie oficera zawodowego na kolejny wyższy stopień w poszczególnych korpusach osobowych lub grupach albo specjalnościach wojskowych może być uzależnione od przesłużenia odpowiedniego czasokresu na określonym stanowisku.

2. Warunki określone w ust. 1 ustala Minister Obrony Narodowej.

3. Warunkiem mianowania oficera na stopień majora (komandora podporucznika) w korpusach osobowych oficerów lub grupach albo specjalnościach wojskowych określonych przez Ministra Obrony Narodowej jest ponadto odbycie przeszkolenia w zakresie ustalonym przez Ministra Obrony Narodowej. Przepis ten nie dotyczy oficerów wymienionych w art. 39 ust. 3 pkt 1.

Art. 41. 1. Oficerów zawodowych wyznacza się na stanowiska służbowe stosownie do posiadanych kwalifikacji, w zależności od opinii służbowej oraz w miarę wolnych stanowisk.

2. Kwalifikacje wymagane do objęcia poszczególnych stanowisk oficerskich ustala Minister Obrony Narodowej, jeżeli kwalifikacje te nie zostały określone w osobnych przepisach.

Art. 42. 1. Oficera zawodowego można wyznaczyć na niższe stanowisko służbowe:

- 1) w przypadku niewywiązywania się z obowiązków służbowych na zajmowanym stanowisku, stwierdzonego w opinii służbowej wydanej co najmniej po 12 miesiącach pełnienia służby na tym stanowisku;
- 2) w trybie dyscyplinarnym określonym w przepisach dyscyplinarnych.

2. Oficera można wyznaczyć ponadto na niższe stanowisko służbowe za jego zgodą:

- 1) jeżeli w myśl orzeczenia wojskowej komisji lekarskiej stan zdrowia uniemożliwia lub utrudnia mu pełnienie służby na zajmowanym stanowisku, albo
- 2) w innych przypadkach uzasadnionych potrzebami wojska, a w szczególności w razie likwidacji zajmowanego przez niego stanowiska służbowego lub obniżenia stopnia etatowego przewidzianego dla tego stanowiska

— gdy nie ma możliwości wyznaczenia go na inne równorzędne stanowisko służbowe.

3. Nie można wyznaczyć oficera na niższe stanowisko w przypadkach określonych w ust. 2 pkt 2, jeżeli stopień etatowy przewidziany dla tego stanowiska jest niższy od posiadanego przez niego stopnia oficerskiego.

4. Oficera, który nie wyrazi zgody na przeniesienie na niższe stanowisko służbowe w przypadkach określonych w ust. 2, można zwolnić z wojskowej służby zawodowej.

5. W razie wyznaczenia oficera na niższe stanowisko w przypadkach określonych w ust. 2 oficer zachowuje uposażenie zasadnicze pobierane na poprzednio zajmowanym stanowisku służbowym.

Art. 43. 1. Oficer zawodowy otrzymuje w czasie pokoju corocznie 30-dniowy urlop wypoczynkowy.

2. Oficer pełniący funkcję pracownika nauki w akademii wojskowej lub w wyższej szkole wojskowej o charakterze akademii albo w innej placówce naukowo-badawczej otrzymuje urlop wypoczynkowy w wymiarze 42 dni rocznie.

3. Minister Obrony Narodowej określi, którym oficerom ze względu na właściwości lub warunki służby przysługuje dłuższy urlop wypoczynkowy w wymiarze do 45 dni rocznie.

4. Jeżeli ważne względy służbowe nie pozwalają na udzielenie oficerowi urlopu wypoczynkowego w danym roku kalendarzowym, urlopu tego należy mu udzielić w ciągu pierwszych trzech miesięcy, a w wyjątkowych przypadkach — w ciągu pierwszych sześciu miesięcy następnego roku kalendarzowego.

5. Przesunięcie oficerowi urlopu wypoczynkowego w przypadku określonym w ust. 4 wymaga zgody Ministra Obrony Narodowej lub organów wojskowych przez niego określonych.

Art. 44. Oficerowi zawodowemu można również udzielić urlopu zdrowotnego lub okolicznościowego albo urlopu ze względów służbowych lub z innych ważnych przyczyn w wymiarze i na zasadach określonych przez Ministra Obrony Narodowej.

Art. 45. Minister Obrony Narodowej określi szczegółowe zasady udzielania urlopów, właściwość organów wojskowych oraz tryb postępowania w sprawach urlopów.

Art. 46. Oficer-kobieta korzysta ze szczególnych uprawnień, które przysługują pracownikom według przepisów prawa pracy.

Art. 47. Oficer zawodowy może należeć do organizacji lub stowarzyszeń poza wojskiem za wiedzą przełożonego.

Art. 48. Oficer zawodowy może pobierać naukę w szkołach poza wojskiem za zezwoleniem Ministra Obrony Narodowej lub organów wojskowych przez niego upoważnionych.

Art. 49. 1. Oficer zawodowy otrzymuje uposażenie i inne należności pieniężne określone w przepisach o uposażeniu żołnierzy.

2. Na uposażenie oficera składa się:

- 1) uposażenie zasadnicze w wysokości zależnej od posiadanego stopnia oficerskiego, zajmowanego stanowiska służbowego i wysługi lat;
- 2) dodatki uzależnione od stanu rodzinnego i warunków miejscowych;
- 3) dodatki uzasadnione szczególnymi właściwościami lub warunkami służby albo kwalifikacjami oficera.

Art. 50. 1. Oficer zawodowy otrzymuje umundurowanie, a w przypadkach określonych przez Ministra Obrony Narodowej również wyżywienie.

2. Zasady i normy umundurowania oraz wyżywienia oficerów ustala Minister Obrony Narodowej.

3. Minister Obrony Narodowej może przyznać oficerom w miejsce umundurowania lub wyżywienia odpowiedni równoważnik pieniężny w wysokości określonej w porozumieniu z Ministrem Finansów.

Art. 51. Oficer zawodowy otrzymuje dla siebie i członków rodziny osobną kwatere stałą w miejscu pełnienia służby, a w przypadku nieprzydzielenia kwatery — równoważnik pieniężny, na zasadach i według norm określonych w przepisach o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych.

Art. 52. 1. Oficerowi zawodowemu i członkom jego rodziny przysługuje prawo:

- 1) do bezpłatnej wojskowej pomocy leczniczej — w zakresie i na warunkach ustalonych przez Ministra Obrony Narodowej w drodze rozporządzenia;
- 2) do ulg przy przejazdach państwowymi środkami komunikacyjnymi w zakresie i na warunkach ustalonych przez Ministrów Komunikacji oraz Żeglugi i Gospodarki Wodnej w drodze rozporządzenia wydanego w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

2. Za członków rodziny uprawnionych do bezpłatnej wojskowej pomocy leczniczej oraz do ulg przy przejazdach państwowymi środkami komunikacyjnymi uważa się żonę i dzieci odpowiadające warunkom, które zostaną określone w rozporządzeniach wydanych na podstawie ust. 1.

3. Minister Obrony Narodowej może przyznać prawo do bezpłatnej wojskowej pomocy leczniczej również innym osobom pozostającym na utrzymaniu oficera.

Art. 53. 1. Oficerowi zawodowemu oraz jego żonie i dzieciom, które odpowiadają warunkom określonym przez Ministra Obrony Narodowej na podstawie art. 52 ust. 1 pkt 1, przysługuje prawo do przejazdu na koszt wojska jeden raz w roku do obranej przez uprawnionego miejscowości w kraju i z powrotem. Zasady korzystania z tego uprawnienia określają przepisy wojskowe.

2. Osobom wymienionym w ust. 1 mogą być przyznawane także inne świadczenia socjalne, których rodzaj i zakres określa Minister Obrony Narodowej.

Art. 54. 1. Oficer zawodowy nabywa prawo do zaopatrzenia emerytalnego z tytułu wysługi lat po 15 latach wysługi. Po 30 latach wysługi oficer nabywa prawo do pełnego zaopatrzenia emerytalnego z tego tytułu.

2. Oficer, który stał się inwalidą, otrzymuje zaopatrzenie z tytułu inwalidztwa.

3. W razie śmierci oficera członkowie jego rodziny otrzymują zaopatrzenie z tytułu utraty żywiciela.

4. Zasady i tryb przyznawania świadczeń wymienionych w ust. 1—3 normują przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin.

Art. 55. 1. Oficera zwalnia się z wojskowej służby zawodowej w przypadkach:

- 1) ustalenia przez wojskową komisję lekarską niezdolności do wojskowej służby zawodowej;
- 2) osiągnięcia przez oficera w stopniu do pułkownika (komandora) włącznie — 60 lat życia, w stopniu do generała broni (admirala) włącznie — 65 lat życia, a przez oficera-kobietę — 50 lat życia;
- 3) ukarania karą dyscyplinarną usunięcia z wojskowej służby zawodowej;
- 4) utraty stopnia oficerskiego.

2. Minister Obrony Narodowej może na prośbę lub za zgodą oficera zatrzymać go w wojskowej służbie zawodowej pomimo osiągnięcia granicy wieku określonej w ust. 1 pkt 2.

Art. 56. 1. Oficera można zwolnić z wojskowej służby zawodowej:

- 1) w przypadku osiągnięcia granicy wieku w stopniu:

podporucznika, podporucznika marynarki	— 35 lat
porucznika, porucznika marynarki	— 37 lat
kapitana, kapitana marynarki	— 40 lat
majora, komandora podporucznika	— 45 lat
podpułkownika, komandora porucznika	— 50 lat
pułkownika, komandora	— 55 lat
generała brygady, kontradmirała	— 58 lat
generała dywizji, wiceadmirała	— 60 lat
generała broni, admirała	— 62 lat

— jeżeli nabył prawo do zaopatrzenia emerytalnego z tytułu wysługi lat;

- 2) na prośbę oficera, która powinna być rozpatrzona w ciągu 3 miesięcy od jej wniesienia;
- 3) na wniosek naczelnych organów władzy lub administracji państwowej albo władz naczelnych organizacji politycznych lub społecznych, za zgodą oficera — w przypadku powołania go do innej służby publicznej;
- 4) w przypadku niewyrażenia zgody na przeniesienie na niższe stanowisko służbowe (art. 42 ust. 4);
- 5) w przypadku otrzymania dwóch kolejnych okresowych opinii stwierdzających niewywiązywanie się z obowiązków służbowych;
- 6) w przypadku skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę pozbawienia wolności.

2. Zwolnienie oficera z wojskowej służby zawodowej na jego prośbę nie może nastąpić przed upływem 6 lat od ukończenia szkoły oficerskiej, a jeżeli odbywał studia w akademii wojskowej albo w innej szkole wyższej, do której

był skierowany przez organy wojskowe — przed upływem 12 lat od ukończenia studiów.

3. Oficer, który posiada co najmniej 12 lat służby wojskowej, nie może być zwolniony z wojskowej służby zawodowej w przypadku określonym w ust. 1 pkt 5 przed nabyciem prawa do zaopatrzenia emerytalnego z tytułu wysługi lat.

Art. 57. 1. Zwolnienie oficera z wojskowej służby zawodowej w przypadkach określonych w art. 55 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz w art. 56 ust. 1 pkt 1, 4 i 5 nie może nastąpić w okresie obłożnej choroby oficera przed upływem 12 miesięcy od dnia zachorowania.

2. Za obłożną chorobę w rozumieniu ust. 1 uważa się chorobę czyniącą oficera całkowicie, trwale lub czasowo niezdolnym do wykonywania obowiązków służbowych i pracy zarobkowej.

Art. 58. 1. Oficerom zwolnionym z wojskowej służby zawodowej w przypadkach określonych w art. 55 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz w art. 56 ust. 1 pkt 3—5, jak również członkom ich rodzin przysługuje — przez okres jednego roku od zwolnienia oficera ze służby — prawo do bezpłatnej wojskowej pomocy leczniczej (art. 52).

2. Oficerom zwolnionym ze służby w przypadkach określonych w art. 55 ust. 1 pkt 3 i 4 oraz w art. 56 ust. 1 pkt 2 i 6, jak również członkom ich rodzin przysługuje prawo do korzystania z pomocy leczniczej zakładów społecznych służby zdrowia na zasadach przewidzianych dla pracowników, z którymi stosunek pracy został rozwiązany.

Art. 59. 1. Oficerowie zwolnieni z wojskowej służby zawodowej z wyjątkiem przypadków określonych w art. 55 ust. 1 pkt 3 i 4 oraz w art. 56 ust. 1 pkt 6 otrzymują:

- 1) odprawę w wysokości trzymiesięcznego uposażenia wraz ze wszystkimi dodatkami o charakterze stałym pobieranego na ostatnio zajmowanym stanowisku;
- 2) zwrot kosztów przejazdu do obranego miejsca zamieszkania w kraju dla siebie i członków rodziny oraz zwrot kosztów przewozu urządzenia domowego;
- 3) uposażenie za nie wykorzystany urlop wypoczynkowy, jeżeli urlopu tego nie wykorzystali w roku kalendarzowym, w którym następuje zwolnienie ze służby.

2. Wysokość odprawy określonej w ust. 1 pkt 1 ulega zwiększeniu o 20% uposażenia wraz z dodatkami za każdy dalszy rok wysługi ponad 5 lat nie przerwanej służby w stopniu oficerskim lub w charakterze podoficera zawodowego (nadterminowego) — aż do wysokości pięciomiesięcznego uposażenia wraz z dodatkami o charakterze stałym.

3. Oficerowie zwolnieni ze służby wskutek ukarania karą dyscyplinarną usunięcia z wojskowej służby zawodowej (art. 55 ust. 1 pkt 3) otrzymują 50% odprawy wymienionej w ust. 1 pkt 1 i w ust. 2.

4. Minister Obrony Narodowej może w przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie przyznać oficerowi odprawę w wysokości nie przekraczającej 50% w razie zwolnienia go ze służby w przypadkach określonych w art. 55 ust. 1 pkt 4 i w art. 56 ust. 1 pkt 6.

5. Szczegółowe zasady dotyczące obliczania i wypłacania należności określonych w ust. 1—4 normują przepisy o uposażeniu żołnierzy.

Art. 60. 1. Oficerom zwolnionym z wojskowej służby zawodowej w przypadkach określonych w art. 55 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz w art. 56 ust. 1 pkt 1, 4 i 5 wypłaca się co miesiąc przez okres jednego roku po zwolnieniu ze służby uposażenie w wysokości uposażenia pobieranego na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym wraz z dodatkami o charakterze stałym.

2. Na prośbę oficera zwolnionego z wojskowej służby zawodowej uposażenie określone w ust. 1 wypłaca się jednorazowo za okres 12 miesięcy.

Art. 61. Jeżeli oficer otrzymuje rentę z tytułu zaopatrzenia emerytalnego, uposażenie określone w art. 60 zmniejsza się o kwotę otrzymywanej za ten sam okres renty wraz z dodatkami. Powstała wskutek tego nadpłata uposażenia podlega zarachowaniu na poczet należności bieżących z tytułu tego uposażenia lub potrąceniu z przyznanej oficerowi renty — na zasadach przewidzianych przy potrącaniu zaliczek wypłacanych na poczet należnych świadczeń rentowych.

Art. 62. 1. Oficerowie zwolnieni z wojskowej służby zawodowej w przypadkach określonych w art. 55 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz w art. 56 ust. 1 pkt 1—5 zachowują prawo do osobnej kwatery stałej lub do mieszkania zastępczego w tej samej miejscowości, w której posiadali osobną kwaterę stałą, według norm powszechnie obowiązujących. Oficerom, którzy nabyli prawo do zaopatrzenia emerytalnego z tytułu wysługi lat, przysługuje osobna kwatera stała w tej samej miejscowości na zasadach przewidzianych dla oficerów zawodowych.

2. Minister Obrony Narodowej ułatwi oficerom, o których mowa w ust. 1, na ich prośbę otrzymanie osobnej kwatery stałej lub mieszkania zastępczego w innych miejscowościach, jeżeli przed zwolnieniem z wojskowej służby zawodowej zamieszkują w garnizonach określonych przez Ministra Obrony Narodowej.

Art. 63. Oficer zawodowy, który nabył prawo do zaopatrzenia emerytalnego z tytułu wysługi lat, może być w związku ze zwolnieniem z wojskowej służby zawodowej mianowany na kolejny wyższy stopień, jeżeli odpowiada warunkom wymagającym do mianowania, chociażby nie posiadał czasokresu wysługi przewidzianej w art. 39 ust. 2.

Art. 64. Oficerowie zwolnieni z wojskowej służby zawodowej, którzy nabyli prawo do zaopatrzenia emerytalnego z tytułu wysługi lat, są uprawnieni do korzystania z bezpłatnej — wojskowej pomocy leczniczej na zasadach określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym oficerów zawodowych.

Art. 65. 1. Oficerów, którzy nie nabyli prawa do pełnego zaopatrzenia emerytalnego z tytułu wysługi lat albo do zaopatrzenia emerytalnego z tytułu inwalidztwa, a podlegają zwolnieniu z wojskowej służby zawodowej z wyjątkiem przypadków określonych w art. 55 ust. 1 pkt 4 i w art. 56 ust. 1 pkt 6 — kieruje się za ich zgodą, z chwilą zwolnienia z tej służby, do pracy w organach administracji państwowej, przedsiębiorstwach, zakładach lub instytucjach.

2. Szczegółowe zasady i tryb kierowania oficerów do pracy określi Rada Ministrów w drodze rozporządzenia.

Art. 66. 1. Oficerom zwolnionym z wojskowej służby zawodowej, którzy w terminie sześciu miesięcy od zwolnienia z tej służby podejmą pracę, zalicza się okres odbytej przez nich czynnej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień uzależnionych od ciągłości pracy albo od ilości lat pracy w danym zawodzie lub służbie bądź w szczególnych warunkach, od których zależy nabycie tych uprawnień.

2. Jeżeli oficer nie może podjąć pracy z powodu choroby stwierdzonej zaświadczeniem lekarza wojskowego lub lekarza społecznej służby zdrowia, albo z innych ważnych przyczyn stwierdzonych zaświadczeniem prezydium powiatowej (miejskiej, dzielnicowej) rady narodowej, termin określony w ust. 1 liczy się od dnia odzyskania zdolności do pracy lub ustania przeszkody.

Art. 67. 1. Oficer zwolniony z wojskowej służby zawodowej zostaje w zależności od wieku i zdolności do służby wojskowej przeniesiony do rezerwy lub zwolniony od powszechnego obowiązku wojskowego.

2. Oficer-kobieta zostaje przeniesiona do rezerwy tylko w przypadkach przeznaczenia jej do służby wojskowej kobiet.

Rozdział V.

Oficerowie służby okresowej.

Art. 68. 1. W przypadkach uzasadnionych potrzebami Sił Zbrojnych można powołać z urzędu oficerów rezerwy do wojskowej służby okresowej, w ilościach określonych co-rocennie przez Radę Ministrów.

2. Powołanie może nastąpić tylko jednorazowo przez cały czas przebywania oficera w rezerwie na okres nie przekraczający 2 lat.

Art. 69. 1. W okresie między powołaniem oficera do wojskowej służby okresowej a jej odbyciem stosunek pracy lub stosunek służbowy nie może być przez zakład pracy wypowiedziany ani rozwiązany.

2. Umowa o pracę zawarta na czas określony lub na okres wykonania określonej roboty ulega jednakże rozwiązaniu z upływem terminu, na który została zawarta.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się w przypadkach, gdy zakład pracy uprawniony jest do rozwiązania umowy o pracę lub stosunku służbowego bez wypowiedzenia z winy pracownika lub gdy zakład pracy ulegnie likwidacji. W tych przypadkach rozwiązanie umowy następuje na zasadach ogólnych.

Art. 70. 1. Zakład pracy, który zatrudniał oficera w chwili powołania do wojskowej służby okresowej, obowiązany jest zatrudnić go ponownie na tym samym stanowisku lub na stanowisku równorzędnym pod względem rodzaju pracy oraz nie niżej opłacanym, jeżeli zgłosi się nie później niż w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z tej służby.

2. W razie likwidacji zakładu pracy lub w przypadku gdy oficer nie był zatrudniony przed powołaniem go do wojskowej służby okresowej, może zgłosić się w terminie określonym w ust. 1 do prezydium powiatowej (miejskiej, dzielnicowej) rady narodowej z wnioskiem o zatrudnienie go stosownie do posiadanych kwalifikacji. Prezydium rady narodowej obowiązane jest skierować oficera do odpowiedniego zakładu pracy, który obowiązany jest zatrudnić go stosownie do posiadanych kwalifikacji.

Art. 71. 1. Oficerowi zwolnionemu z wojskowej służby okresowej, który zgłosił się do pracy w terminie określonym w art. 70, zalicza się okres odbytej wojskowej służby okresowej do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień uzależnionych od ciągłości pracy w danym zawodzie lub służbie bądź w szczególnych warunkach, od których zależy nabycie tych uprawnień.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 i w art. 70, stosuje się odpowiednio przepis art. 66 ust. 2.

Art. 72. 1. Oficer służby okresowej otrzymuje na czas odbywania tej służby kwatery przejściową na zasadach określonych w przepisach o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych.

2. Przez czas odbywania wojskowej służby okresowej oficer zachowuje prawo do mieszkania zajmowanego przed powołaniem do tej służby.

Art. 73. 1. Oficera zwalnia się z wojskowej służby okresowej:

- 1) po upływie czasu, na który został powołany do tej służby;
- 2) w przypadku ustalenia przez wojskową komisję lekarską niezdolności do służby wojskowej;
- 3) w przypadku skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania;
- 4) w przypadku utraty stopnia oficerskiego.

2. Oficera można zwolnić z wojskowej służby okresowej z innych przyczyn przed upływem czasu, na który został powołany do tej służby.

Art. 74. 1. Oficera podlegającego zwolnieniu z wojskowej służby okresowej w przypadkach określonych w art. 73 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 2 w razie obłożnej choroby zatrzymuje się na jego prośbę w wojskowej służbie okresowej na czas nie przekraczający 6 miesięcy od dnia zachorowania. Przepis art. 57 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

2. Oficer zwolniony z wojskowej służby okresowej, któremu nie przysługuje prawo do bezpłatnej pomocy leczniczej z innego tytułu, korzysta z pomocy leczniczej zakładów społecznych służby zdrowia, w zakresie i na warunkach przewidzianych dla pracowników, z którymi stosunek pracy został rozwiązany.

Art. 75. Oficerowie zwolnieni z wojskowej służby okresowej w przypadkach określonych w art. 73 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 2 otrzymują:

1) odprawę w wysokości jednomiesięcznego uposażenia wraz ze wszystkimi dodatkami o charakterze stałym pobieranego na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym;

2) zwrot kosztów przejazdu do stałego miejsca zamieszkania oraz zwrot kosztów przewozu urządzenia domowego.

Art. 76. Do oficerów służby okresowej stosuje się odpowiednio przepisy art. 34, 36 ust. 2, 38, 39 ust. 1, 40 ust. 3, 41, 42 ust. 1, 43—45, 47—50, 52, 53 i 67 ust. 1.

Art. 77. 1. Oficer służby okresowej, który stał się inwalidą, otrzymuje zaopatrzenie z tytułu inwalidztwa.

2. W razie śmierci oficera służby okresowej członkowie jego rodziny otrzymują zaopatrzenie z tytułu utraty żywiciela.

3. Osobom wymienionym w ust. 1 i 2 przysługuje prawo wyboru świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub w przepisach o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin.

Art. 78. 1. Oficer służby okresowej może być powołany do wojskowej służby zawodowej, jeżeli wnieśli prośbę o powołanie go do tej służby przed upływem przewidzianego terminu zwolnienia z wojskowej służby okresowej.

2. W razie powołania oficera służby okresowej w myśl ust. 1 do wojskowej służby zawodowej zalicza mu się do tej służby czas odbytej przez niego wojskowej służby okresowej.

Art. 79. Oficerów-kobiet nie powołuje się do wojskowej służby okresowej.

Art. 80. 1. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się w czasie pokoju.

2. W razie zarządzenia mobilizacji lub ogłoszenia stanu wojennego oficerowie służby okresowej pozostają nadal w czynnej służbie wojskowej do czasu zwolnienia ich z tej służby. W tym przypadku do oficerów tych mają zastosowanie wszystkie przepisy dotyczące oficerów rezerwy powołanych do służby wojskowej w razie mobilizacji i w czasie wojny.

Rozdział VI.

Oficerowie rezerwy i oficerowie zwolnieni od powszechnego obowiązku wojskowego.

Art. 81. 1. Służbę wojskową oficerów rezerwy normują przepisy o powszechnym obowiązku wojskowym oraz przepisy niniejszej ustawy.

2. Do oficerów zwolnionych od powszechnego obowiązku wojskowego wskutek osiągnięcia ustalonej granicy wieku, powołanych do czynnej służby wojskowej w razie mobilizacji lub w czasie wojny, stosuje się przepisy dotyczące oficerów rezerwy powołanych do tej służby, z zastrzeżeniem wynikającym z art. 20 ust. 2.

Art. 82. 1. Oficer rezerwy może być mianowany na wyższy stopień również, gdy nie pełni czynnej służby wojskowej.

2. Mianowanie oficera rezerwy na wyższy stopień może nastąpić po odbyciu w posiadanym stopniu dwukrotnie ćwiczeń wojskowych, pod warunkiem posiadania kwalifikacji do objęcia stanowiska w czynnej służbie wojskowej w stopniu etatowym nie niższym od stopnia, na który ma być mianowany.

3. Warunkiem mianowania oficera rezerwy na stopień majora (komandora podporucznika) jest ponadto odbycie w ramach ćwiczeń wojskowych odpowiedniego przeszkolenia w zakresie ustalonym przez Ministra Obrony Narodowej.

Art. 83. 1. Minister Obrony Narodowej w odniesieniu do wszystkich oficerów rezerwy w stopniach do pułkownika (komandora) włącznie, a Rada Państwa w odniesieniu do pozostałych oficerów rezerwy może orzec o pozbawieniu stopnia oficerskiego w razie stwierdzenia:

- 1) w dwukrotnej wydanej opinii służbowej braku podstawowych kwalifikacji fachowych do pełnienia służby wojskowej w stopniu oficerskim albo
- 2) braku wartości moralnych, a w szczególności w przypadku skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę pozbawienia wolności.

2. W przypadku pozbawienia stopnia oficerskiego organ wymieniony w ust. 1 określa stopień podoficerski lub szeregowca, jaki przysługuje w rezerwie osobie pozbawionej stopnia oficerskiego.

3. Pozbawienie stopnia oficerskiego w myśl ust. 1 nie powoduje utraty prawa do zaopatrzenia emerytalnego lub inwalidzkiego.

Art. 84. 1. Oficerowie rezerwy i oficerowie zwolnieni od powszechnego obowiązku wojskowego mogą używać posiadanych stopni oficerskich w publikacjach, korespondencji i przy podpisach z równoczesnym oznaczeniem stosunku do służby wojskowej.

2. Oficerowie zawodowi zwolnieni od powszechnego obowiązku wojskowego mogą — w przypadkach określonych w ust. 1 — używać posiadanych stopni oficerskich z oznaczeniem „w stanie spoczynku”.

Art. 85. 1. Oficerom rezerwy i oficerom zwolnionym od powszechnego obowiązku wojskowego można udzielić zezwolenia na noszenie umundurowania i oznak wojskowych w przypadkach i na zasadach określonych przez Ministra Obrony Narodowej w drodze rozporządzenia.

2. Za przewinienia popełnione w czasie noszenia umundurowania wojskowego oficerowie wymienieni w ust. 1 ponoszą odpowiedzialność dyscyplinarną na zasadach określonych w osobnych przepisach.

Art. 86. Oficerowie rezerwy mogą otrzymywać w czasie odbywania ćwiczeń wojskowych urlopy okolicznościowe w wymiarze i na zasadach określonych przez Ministra Obrony Narodowej.

Art. 87. 1. Oficerowie rezerwy otrzymują w czasie odbywania ćwiczeń wojskowych:

- 1) wyżywienie i umundurowanie na zasadach i według norm określonych przez Ministra Obrony Narodowej;
  - 2) uposażenie i zakwaterowanie oraz inne należności służbowe przewidziane w osobnych przepisach.
2. Oficerom wymienionym w ust. 1 przysługuje w czasie odbywania ćwiczeń wojskowych również prawo:
- 1) do bezpłatnej wojskowej pomocy leczniczej — w zakresie i na warunkach określonych przez Ministra Obrony Narodowej w drodze rozporządzenia;

2) do ulg przy przejazdach państwowymi środkami komunikacyjnymi w zakresie i na warunkach określonych przez Ministrów Komunikacji oraz Żeglugi i Gospodarki Wodnej w drodze rozporządzenia wydanego w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

3. Prawo oficerów wymienionych w ust. 1 do zaopatrzenia inwalidzkiego oraz członków ich rodzin do zaopatrzenia z tytułu utraty żywiciela w razie śmierci oficera normują przepisy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin.

Art. 88. Oficerom rezerwy i oficerom zwolnionym od powszechnego obowiązku wojskowego wskutek osiągnięcia ustalonej granicy wieku, w przypadku powołania do czynnej służby wojskowej w razie mobilizacji i w czasie wojny — przysługują wszystkie uprawnienia przewidziane dla oficerów zawodowych.

Art. 89. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio do oficerów rezerwy-kobiet obowiązanych do odbywania służby wojskowej kobiet określonej w przepisach o powszechnym obowiązku wojskowym.

Rozdział VII.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 90. 1. Minister Obrony Narodowej lub organy wojskowe przez niego upoważnione zaliczą oficerów do odpowiednich korpusów osobowych określonych w art. 2 ust. 2 w ciągu jednego roku od dnia wejścia w życie ustawy.

2. Przy zaliczaniu oficerów zawodowych i służby okresowej do odpowiednich korpusów osobowych organy wojskowe wydadzą tym oficerom dokumenty określone w art. 9 ust. 2.

Art. 91. 1. Na okres przejściowy utrzymuje się stopień oficerski chorążego.

2. Oficerowie zawodowi posiadający stopień chorążego uzyskują z mocy prawa z dniem wejścia w życie ustawy stopień podporucznika (podporucznika marynarki).

3. Oficerowie rezerwy posiadający stopień chorążego, którzy odpowiadają warunkom określonym w art. 13 ust. 1 pkt 1 i 2, podlegają mianowaniu na stopień podporucznika (podporucznika marynarki) w ciągu jednego roku od dnia wejścia w życie ustawy.

4. Oficerowie rezerwy posiadający stopień chorążego, którzy nie odpowiadają warunkom określonym w art. 13 ust. 1 pkt 1 lub 2, mogą być mianowani na stopień podporucznika (podporucznika marynarki) po odbyciu ćwiczeń wojskowych i złożeniu egzaminu w zakresie i trybie ustalonym przez Ministra Obrony Narodowej.

Art. 92. Absolwentów oficerskich szkół zawodowych, którzy rozpoczęli naukę w tych szkołach przed dniem wejścia w życie ustawy, mianuje się na stopień podporucznika (podporucznika marynarki), chociażby nie spełniali warunku określonego w art. 13 ust. 1 pkt 1.

Art. 93. Warunki i tryb przyznania uprawnień do używania tytułu oficera dyplomowanego przez oficerów, którzy ukończyli akademie wojskowe inne niż wymienione w art. 26, była Wyższą Szkołą Wojenną lub była Wyższą Szkołą Intendentury, określi Minister Obrony Narodowej w drodze rozporządzenia.

Art. 94. 1. Oficerowie zawodowi pełniący w dniu wejścia w życie ustawy wojskową służbę zawodową stają się z mocy prawa oficerami zawodowymi w rozumieniu niniejszej ustawy.

2. Minister Obrony Narodowej zwolni w terminie do dnia 31 października 1958 r. z wojskowej służby zawodowej

oficerów rezerwy powołanych do tej służby z urzędu przed dniem 1 stycznia 1957 r. na podstawie dekretu z dnia 19 kwietnia 1951 r. o służbie wojskowej oficerów i generałów Sił Zbrojnych (Dz. U. z 1951 r. Nr 22, poz. 172 i z 1952 r. Nr 49, poz. 324), którzy wniosą prośby o zwolnienie ich z wojskowej służby zawodowej w ciągu trzech miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 95. Oficerowie powołani do wojskowej służby zawodowej z urzędu po dniu 1 stycznia 1957 r. na czas oznaczony i pełniący tę służbę w dniu wejścia w życie ustawy stają się z mocy prawa oficerami służby okresowej w rozumieniu niniejszej ustawy.

Art. 96. Oficerowie wyznaczeni przed dniem wejścia w życie ustawy do służby poza wojskiem z innych względów niż określone w art. 22 ust. 1 — pozostają w tej służbie, nie dłużej jednak niż do dnia 31 grudnia 1958 r. Odwołanie tych oficerów ze służby poza wojskiem przed powyższym terminem może nastąpić w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 97. Do czasu wydania oficerom zawodowym dowodów osobistych (art. 38) dokumentem tożsamości tych oficerów jest legitymacja oficerska.

Art. 98. 1. Oficerowie zawodowi, którzy nie posiadają wykształcenia w zakresie średniej szkoły ogólnokształcącej lub innej szkoły uprawniającej do studiów w szkołach wyższych, obowiązani są w terminie do dnia 31 grudnia 1961 r. uzupełnić posiadane wykształcenie. Nie dotyczy to oficerów, którzy zostaną zwolnieni od tego obowiązku przez Ministra Obrony Narodowej.

2. Oficerowie, którzy w terminie określonym w ust. 1 nie uzupełnią posiadanego wykształcenia, mogą być zwolnieni z wojskowej służby zawodowej.

3. Do oficerów zwalnianych z wojskowej służby zawodowej na podstawie ust. 2 stosuje się przepisy art. 57—67.

4. Minister Obrony Narodowej wyda przepisy dotyczące ułatwienia oficerom uzyskania wymaganego wykształcenia w terminie określonym w ust. 1.

Art. 99. Prośby o przyjęcie do oficerskich szkół zawodowych i do akademii wojskowych oraz prośby o przyjęcie do służby wojskowej żołnierzy skierowanych przez organy wojskowe na studia w szkołach wyższych wniesione przed dniem wejścia w życie ustawy uważa się za równoznaczne z prośbami o powołanie do wojskowej służby zawodowej.

Art. 100. Stopnie oficerskie uzyskane po dniu 31 sierpnia 1939 r., które podlegały weryfikacji w myśl art. 65 dekretu z dnia 3 kwietnia 1948 r. o służbie wojskowej oficerów Wojska Polskiego (Dz. U. Nr 20, poz. 135), a nie zostały przedstawione do weryfikacji lub nie zostały zweryfikowane — mogą być uznane za stopnie oficerskie przewidziane w niniejszej ustawie na zasadach i w trybie określonych przez Ministra Obrony Narodowej w drodze rozporządzenia.

Art. 101. 1. Stopnie oficerskie uzyskane w polskich formacjach wojskowych za granicą lub w armiach sojusznicznych w okresie do dnia 9 maja 1945 r. przez obywateli polskich zamieszkałych stale w kraju uznaje się za stopnie oficerskie przewidziane w niniejszej ustawie, jeżeli osoby te przedstawią właściwym organom wojskowym oryginalne dokumenty lub uwierzytelnione odpisy stwierdzające fakt nadania stopnia oficerskiego.

2. Minister Obrony Narodowej lub upoważnione przez niego organy wojskowe mogą na tych samych zasadach uznać stopnie oficerskie uzyskane w polskich formacjach wojskowych za granicą po dniu 9 maja 1945 r. lub w armiach państw obcych.

3. Tryb postępowania w sprawach określonych w ust. 1 i 2 ustali Minister Obrony Narodowej w drodze rozporządzenia.

Art. 102. 1. Przewidziane w ustawie uprawnienia Ministra Obrony Narodowej i podległych mu organów wojskowych przysługują z zastrzeżeniem ust. 2—5 w stosunku do oficerów wojsk wewnętrznych Ministrowi Spraw Wewnętrznych i podległym mu organom.

2. Pozostają we właściwości Ministra Obrony Narodowej uprawnienia w zakresie:

- 1) określenia zasad badania i oceny stopnia zdolności do służby wojskowej;
- 2) mianowania oficerów rezerwy na wyższe stopnie oraz pozbawienia tych oficerów posiadanych stopni oficerskich;
- 3) określenia zasad i sposobu noszenia przez oficerów orderów, odznaczeń i odznak wojskowych;
- 4) określenia zasad noszenia umundurowania i odznak wojskowych przez oficerów rezerwy i oficerów zwolnionych od powszechnego obowiązku wojskowego.

3. Wzory umundurowania i odznak wojskowych oficerów pełniących służbę w wojskach wewnętrznych ustala Minister Obrony Narodowej i Spraw Wewnętrznych.

4. Powołanie oficerów rezerwy do wojskowej służby zawodowej oraz do wojskowej służby okresowej w wojskach wewnętrznych następuje na podstawie rozkazu Ministra Obrony Narodowej wydanego na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych.

5. Dokonywanie podziału korpusów osobowych dla potrzeb wojsk wewnętrznych na grupy i specjalności wojskowe oraz określenie zakresu przeszkolenia wymaganego do mianowania oficera pełniącego służbę w wojskach wewnętrznych na stopień majora — należy do właściwości Ministra Spraw Wewnętrznych, który działa w tych sprawach w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

Art. 103. Z dniem wejścia w życie ustawy nie stosuje się do oficerów przepisów art. 25, 25a ust. 1, 25b i 25c ustawy z dnia 4 lutego 1949 r. o uposażeniu żołnierzy (Dz. U. z 1949 r. Nr 7, poz. 40 i z 1954 r. Nr 41, poz. 181).

Art. 104. W ustawie z dnia 18 stycznia 1951 r. o odpowiedzialności żołnierzy za przewinienia dyscyplinarne i za naruszenia honoru i godności żołnierskiej (Dz. U. z 1951 r. Nr 6, poz. 55 i z 1954 r. Nr 34, poz. 142) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 6:
  - a) po ust. 1 dodaje się nowy ust. 2 w brzmieniu: „2. Oficerom nie wymierza się kary obniżenia stopnia wojskowego.”;
  - b) dotychczasowy ust. 2 oznacza się jako ust. 3;
- 2) w art. 12 dodaje się nowy ust. 3 w brzmieniu: „3. Oficerski sąd honorowy może również wystąpić z wnioskiem o pozbawienie stopnia oficerskiego”.

Art. 105. 1. Tracą moc:

- 1) dekret z dnia 19 kwietnia 1951 r. o służbie wojskowej oficerów i generałów Sił Zbrojnych (Dz. U. z 1951 r. Nr 22, poz. 172 i z 1952 r. Nr 49, poz. 324);
- 2) art. 32 dekretu z dnia 10 grudnia 1952 r. o akademiach wojskowych (Dz. U. Nr 49, poz. 324).

2. Do czasu wydania przepisów wykonawczych na podstawie niniejszej ustawy zachowują moc przepisy dotychczasowe, jeżeli nie są sprzeczne z niniejszą ustawą.

Art. 106. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: **A. Zawadzki**
Sekretarz Rady Państwa: **J. Horodecki**